

DRAGĂ TATA...

În 2012, la Paris, are loc premiera piesei *Tatăl*, semnată de Florian Zeller. Doi ani mai târziu, după montarea pe o scenă engleză, textul intră, în adevăratul sens al cuvântului, sub lupa internațională, fiind, în scurtă vreme, nominalizat, multipremiat și tradus în mai multe părți ale lumii. Și pe bună dreptate, căci experimentatul autor francez a scris una dintre cele mai bune piese „al ultimului deceniu”, zic criticii, dar și nenumăratele montări adunate în palmaresul său. Mai mult, în 2020, Netflix produce un film, pe baza acestui text, în regia autorului, cu Anthony Hopkins și Olivia Colman în rolurile principale – producție extrem de prezentă pe listele Premiilor Oscar din 2021 (când a și primit Premiul pentru cel mai bun actor în rol principal și Premiul pentru cea mai bună adaptare), dar și ale Premiilor Golden Globe și British Academy. Deși *Tatăl* este unul dintre cele mai cunoscute texte ale lui Florian Zeller, acesta face parte dintr-o trilogie, alături de *Mama* (2010) și *Fiul* (2018), în care sunt abordate aceleași teme de interes din diferite perspective, în interiorul aceleiași familii – singurătatea și dialogul alterat dintre minte și realitate, coroziv pentru relațiile interumane.

La noi, piesa a fost montată pentru prima dată în urmă cu numai patru ani, la Teatrul Clasic „Ioan Slavici” din Arad, în regia lui Radu Iacoban. Ovidiu Ghiniță, excepțional, a condus personajul André, în plină criză existențială, nuanțat și cu vigoare interpretativă. Faptul că, la Teatrul „Bulandra”, în stagiunea tocmai încheiată, regizorul Cristi Juncu s-a oprit și el asupra acestui text și i l-a propus fabulosului Victor Rebengiuc, nu poate fi decât un alt mare cadou pentru publicul român. Însă, mai mult decât

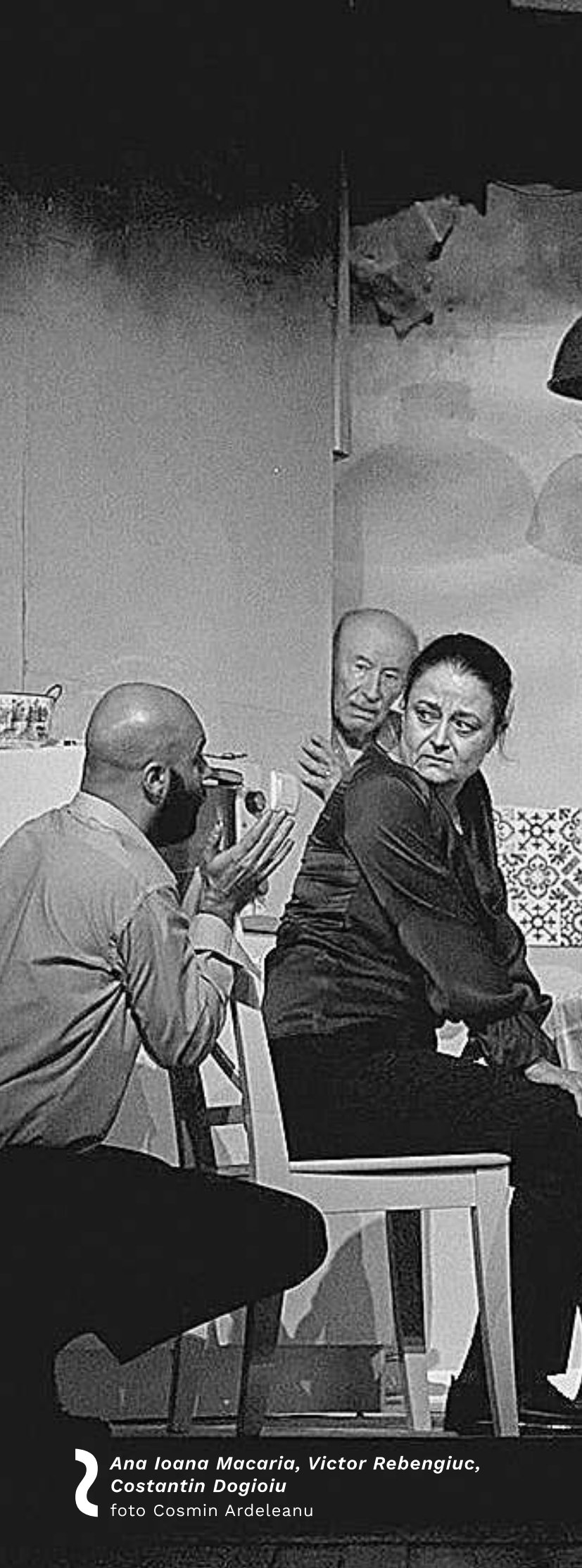
atât, e semnul unei mari ligi pe care acest rol al tatălui a impus-o nu doar internațional, ci și pe scena românească, ca o înnoire necesară și revitalizantă pentru discursul teatral authton.

Ca nucleu al spectacolului, Victor Rebengiuc îi menține mecanica cu o stăpânire a meseriei ce încântă spectatorul și onorează echipa de creație, deopotrivă. În interpretarea sa, André trece prin portretul tatălui prin excelență, ca să ajungă la tema singurătății și fragilității umane, iar această glisare între sensurile personajului este urmărită cu virtuozitate și precizie. Astfel, Victor Rebengiuc ne conduce cu eleganță, parcă ținându-ne cu grijă de mână, prin această suferință familiară, dozând zbulciul personajului pe măsură ce povestea se desfășoară. Te face să îl îndrăgești, te amuză, te atrage de partea lui și, în final, te absoarbe într-un tragism dezarmant. Iritabilitatea, furia, spaima, suspiciunile, tristețea profundă, venite dintr-o descurajantă neputință, îmbăiate într-un soi de candoare discretă, de fapt, formulează o vulnerabilitate demnă, lipsită de excese, atât a personajului, cât și a actorului. Reușește să fie, vibrant, acel tata (dar și, pur și simplu, acel om), care ieri putea să doboare și să ridice un oraș din temelii, iar azi este ca un copil speriat. Naturalețea și simplitatea jocului lui Victor Rebengiuc lasă finețurile să respire și emoțiile să se cumuleze. Cu profesionalismul său caracteristic, lucrează cu generozitate și atenție pentru partenerii de scenă, transformând fiecare replică a colegilor în trepte care trasează narativitatea interioară a personajului său, din ce în ce mai pierdut într-un hățiș neliniștitor de amintiri și informații fracturate.

Ana Ioana Macaria, în rolul fiicei, Anne, joacă cu multă credință și firesc acel du-te vino exasperant dintre loialitate și vinovăție. Nu este copleșită de dramatism, dar parcă poartă pe umeri povara a două răspunderi ce par că se exclud – cea față tatăl său și cea față de propria persoană. Mai mult, prin relațiile personajului său cu cei doi bărbați din viața ei (tatăl, pe de-o parte și partenerul, pe de altă parte), actrița surprinde singurătatea Annei în fața unei decizii sfâșietoare. Fără grabă, cu o tandrețe credibilă, dar și cu o doză de tensiune necesară, Ana Ioana Macaria are resursele necesare pentru a explora complexitatea partiturii sale.

Constantin Dogoiu se pliază realist pe rolul lui Pierre, partenerul Annei. Surprinde în joc acel ferment al vieții care continuă, lăsând în urmă tot ce este slab sau inutil. Păstrează adesea postura bărbatului în putere, care deține frâiele casei, vieții și ale realității, ceea ce dinamitează spaima lui André stârnită de lipsa de control asupra propriei existențe. În același timp, însă, își permite, în momentele potrivite, să punteze cu sinceritate justetea părerilor sale.

Actrițele Maria Veronica Vârlan și Oana Tudor lucrează în oglindă, așa cum și personajele lor par să se configureze în lumea lui André. Credibile și cu interpretări personale, se întâlnesc subtil în diferite puncte (de exemplu, în tonalitatea vocii sau, în unele momente, într-un soi de vioiciune a interpretării). Astfel, cele două actrițe generează împreună (deși nu au nicio scenă comună) mici coliziuni dramatice, servite de piesă, dar bine marcate regizoral. Lor li se alătură Cătălin Babliuc, care obține un real efect dintr-o prezență misterioasă și intimidantă. Prin această triadă, clar

**Ana Ioana Macaria, Victor Rebengiuc,
Costantin Dogioiu**
foto Cosmin Ardeleanu

trasată dramatic și regizoral, sunt sugerate stranietatea și imprevizibilul unei minți care se desprinde, fără salvare, de realitate.

În același spirit al insolitului, aș adăuga pe lista personajelor și decorul semnat de Carmencita Brojboiu: o construcție care înglobează o casă (chiar și cu prag și ziduri exterioare), dar și un salon de spital. Propunerea scenografică pornește de la un spațiu realist, ai cărui pereți, în partea superioară, se pierd în compoziția unei zguri maladive. Încă de la început, din punct de vedere vizual, spectacolul metaforizează, stratificat, viața roasă de decrepitudine, realitatea contaminată de boală și mintea care se închide în sine, într-un întuneric consumator. Cu această soluție expresivă, dar și cu detalii abia perceptibile, Carmencita Brojboiu redă concret senzația tulburătoare a unui rău insinuat în cotidian. Iar regizorul folosește cu rost multispațialitatea decorului (cu ajutorul turnantei) și plusează pe această prezență a demenței – personajele trec dintr-o cameră în alta, dar, de fapt, dintr-o casă în alta și din prezent în amintire, într-o narativitate care, când și când, aduce cu un vis urât. Prin integrarea dinamică și dramatică, justificată, a scenografiei în corpul spectacolului, personajul lui André pare un captiv al unui labirint fizic și figurat.

În lectura sa, Cristi Juncu cercetează, foarte personal, un tragic etern, articulat în termenii prezentului. Dincolo de povestea unui tată și a fiicei lui, rămâne în picioare o frică nutrită de cei mai mulți dintre noi. Cumpătat și cumpănit, spectacolul *Tatăl* atinge cu sensibilitate și tristețe, dar și cu franchețe, zone ascunse din inimile și mințile noastre. Însăpăimântătoarea neputință, inutilitatea propriei noastre ființe, acea temere că, într-o zi, ne vom pierde pe noi înșine și că cei dragi ne vor părăsi se intersectează în același nod al unei singurătăți copleșitoare. Cu această montare, Cristi Juncu își vedește (din nou) bunul gust pentru texte moderne, cu dialog și structură bine scrise, pe care le stăpânește cu mână sigură, cu distribuții bine calibrate, care izbutesc să mențină spectacolul la densitatea dorită.

O producție care cred că va fi mereu cu sala plină, nu doar pentru că marchează distins finalul de carieră a unuia dintre cei mai mari actori ai scenei românești (căci Victor Rebengiuc a anunțat că André este rolul său de retragere), dar și pentru că are puterea de a se imprima în memoria afectivă a spectatorilor. Această punere în scenă cu *Tatăl*, te poate convinge să te apropii, să cauți căldura celui alt sau, de ce nu?, să suni, imediat după aplauze, ca să auzi o voce pe care o cunoști atât de bine și să îi răspunzi cu: „Ce faci, tată?”

Teatrul „Bulandra” București – *Tatăl* de Florian Zeller. Traducere: Carmen Iernilă. Adaptare scenică: Raluca Aprodu. Regie: Cristi Juncu. Scenografie: Carmencita Brojboiu. Cu: Victor Rebengiuc, Ana Ioana Macaria, Cătălin Babliuc, Oana Tudor, Maria Veronica Vârlan, Constantin Dogioiu. Data reprezentației: 17 iulie 2022.